

Undervisning om nåde og barmhjertighed

"For loven blev givet ved Moses, nåden og sandheden kom ved Jesus Kristus" (Joh 1,17).

Hovedtanke

Guds forbillede og Jesu Kristi eksempel lærer os at genspejle hans nåde og barmhjertighed.

Introduktion

"Kun den, der er under nåden, tilhører med rette Gud. Der findes en gribende historie fra bondekrigen i Schwaben: Hertug Ulrich standser højt til hest for at følge rettergangen over bønderne. Nu føres fløjtespilleren fra Hardt til henrettelsesblokken. I det øjeblik, da bølden løfter øksen, løfter hertugen sin hånd: 'Slip manden fri!' Benådet! Fløjtespilleren kaster sig for hertugens fødder: 'Mit liv tilhører dig!' Og det er storartet, hvordan manden tjener hertugen fra nu af, indtil han dør for ham i kampen om broen i Köng. I grunden er dette de kristnes historie. Når man spørger dem: 'Hvorfor tilhører du Jesus?', er deres svar: 'Hos ham fandt vi nåde'" (Wilhelm Busch, *Die Suchaktion Gottes*, Neukirchen-Vluyn 2006, 163).

Vi er frelst ved Kristus. Hos ham har vi fred med Gud og må med frimodighed træde frem for nådens trone, "for at vi kan få barmhjertighed og finde nåde til hjælp i rette tid" (Hebr 4,16). Alt skyldes Guds nåde, som vi møder i Kristus. Af Guds nåde modtager vi livet. Den giver os hele tiden nye muligheder, trøster og støtter os. Denne nåde forandrer os og vores egen verden. Den giver os kraft til selv at være barmhjertige. På den måde forandrer vi vores omgivelser positivt.

Hvordan kommer barmhjertigheden til udtryk i Jesu liv? Hvordan kan vi omsætte den undervisning blandt vores medmennesker, som vi møder til daglig, så de kan se Jesu barmhjertighed.

Adam, hvor er du?

1 Mos 3,1-11

Hvorfor gemmer mennesket sig for Gud?

"Hvor er du?" – Hvad svarer jeg?

Baggrund

Gud har forberedt alt, så Adam og Evas liv kan forme sig frit, smukt, nydelsesfuldt og ubekymret. Skaberen indførte kun en eneste indskrænkning: Ikke at misbruge denne frihed. "Den dag", hvor du gør det, "skal du dø", advarer Gud mennesket (1 Mos 2,17).

Det er forbavsende, hvor hurtigt mennesket forledtes til dette tillidsbrud. Beslutningen om ikke at leve i tillidsforholdet til Skaberen, men leve autonomt og bestemme selv, har fatale følger. Mennesket oplever angst og skam, skyldsbevidsthed og skyldfølelse, at tvivle på sig selv og trang til at retfærdiggøre sig selv.

Men endnu mere forbavsende er det, hvordan Gud reagerer på det. Han kommer ikke med vredesudbrud eller hævnthørst og ikke med den velfortjente straf eller en moralprædiken. Gud søger efter det faldne menneske. Han leder efter det for at hjælpe det og udfri det fra den fælde, der ligger i skyld og skyldfølelse, fortvivlelse og skam, angst og håbløshed. Han søger efter mennesket, ikke for – som forudsagt – "at det skal dø", men for at det skal opleve hans nåde.

Til anvendelse

"Gud har ikke indstillet eftersøgningen. Han leder stadig efter mennesker for at benåde dem. Det viser hele Bibelen. I begyndelsen hørte vi allerede Guds kald: 'Adam, hvor er du?' Gud leder. Han leder med hengivenhed. Han sender sønnen, der siger: Jeg er en hyrde, der leder efter fortabte får for at gøre dem levende ved nåde" (Wilhelm Busch, *Die Suchaktion Gottes*, Neukirchen-Vluyn 2006, 164).

Til eftertanke

Gud kaldte på Adam. Hvordan reagerer jeg, når nogen skuffer mig?

Jeg er med dig

1 Mos 28,10-17

**Hvilke betingelser stiller Gud i sin pagt med Jakob?
Hvilken pagt tilbyder Gud mig?**

Baggrund

Jakobs CV er delvis befængt med løgn og bedrag. Han brugte list og tilranede sig fordele. Det lykkes ham at komme på kant med sin egen familie og slægt. Hans livsfilosofi er årsag til mange fjender, som han må flygte fra.

På flugten hjemmefra får Jakob en usædvanlig drøm. Han ser en stige, der når fra jorden til Gud i himlen. Jakob møder Gud, der slutter pagt med ham og giver ham dette løfte: "Jeg vil være med dig og bevare dig overalt, hvor du går."

Det er bemærkelsesværdigt, at Gud henvender sig nådigt til Jakob uden krav om, at han bekender sine løgne og forseelser og beder om tilgivelse for sin skyld. I sin barmhjertighed tager Gud det første skridt mod Jakob. Guds nåde går forud for Jakobs anger, omvendelse og beslutning om at tro på Gud. Gud påtaler ikke hans skyld og slipper ham ikke på trods af hans tvivlsomme adfærd.

Til anvendelse

Sommetider ser vores liv ud som Jakobs. Vi roder os ind i konflikter, drejer andre en knap og snyder i større eller mindre grad vores næste, skattefar eller os selv. Der går næppe en dag, hvor vi ikke gør os skyldige. Alligevel prøver Gud uophørligt at nå os i Kristus. Fordi vi umuligt ved fortjeneste kan opnå hans opmærksomhed, lover han os, ligesom dengang hos Jakob: "Jeg vil være med dig og bevare dig overalt, hvor du går."

Til eftertanke

Hvad kan løftet til Jakob opmuntre mig til?
"Jeg vil være med dig" – hvordan oplever jeg Guds hjælp i hverdagen?

Fuld af nåde og sandhed

Joh 1,14-17

**Hvad knytter nåden til sandheden?
Hvordan hænger de sammen i mit liv?**

Baggrund

Johannes taler om Guds enestående initiativ, som er årsag til menighedens eksistens: Guds søn blev menneske. I verden udstråler Kristus i menneskeskikkelse Guds herlighed, der åbenbarer sig i *nådens og sandhedens* fylde.

Det bibelske udtryk *nåde* fremhæver karakteren af Guds kærlighed. Nåden viser på enestående måde, hvad der fik Gud til at udvirke frelsen. Den er udtryk for hans kærlighed til det faldne menneskene. Det er en gave, som han tilbyder alle. Og selvom Guds nåde altid har omfattet hans skabninger, så er den dog i Jesus Kristus blevet umådelig stor og har i ham nået sin største fylde.

Sandhed betragtes almindeligvis som overensstemmelse mellem et udsagn og virkeligheden. I den hebraiske tænkning derimod er sandhed primært et begreb, der handler om relationer og betyder troværdighed, bestandighed og trofasthed. Med sandhed beskriver Johannes Guds virkelighed, som Jesus bringer ind i vores liv. Den fører til lyset (Joh 3,21), tilbedelsen (Joh 4,24) og friheden (Joh 8,38). Den vil praktiseres i ord og gerning (1 Joh 1,6.8; 2,4)

Til anvendelse

Det er en nobel hensigt at stræbe efter åndelig sandhed, at ville søge og eje den. Men hvis denne søgen er begrænset til den korrekte forståelse af Bibelen og den sande lære og ikke kærligt leves sammen med næsten, vil den gå fejl af sit egentlige anliggende. Jesus, Mesteren, har undervist meget om sandheden, men først og fremmest praktiseret den som et forbillede for os.

Til eftertanke

"Herre, lad din sandhed stå os for øje. I din klarhed må løgn og bedrag sig nedbøje" (466,1 Tysk salmebog).

Den første lektion

Joh 1,29-39

**Hvad underviser Johannes sine disciple?
"Det er Guds lam." – Hvad betyder det for mig?**

Baggrund

Johannes bekendte, at han var den, der kom for at bane vejen for Kristus, den egentlige frelser (v. 23). Hans opgave var at pege på Jesus og åbenbare ham samt at vidne om, at han har betydning for frelsen og er værdig til at være frelser.

Da Johannes møder Jesus, kalder han ham *Guds lam*. I denne betegnelse blandes billedet af Herrens tjener, som beskrives i Es 52,13-53,12, med påskelammet (1 Kor 5,7; 1 Pet 1,19; Åb 5,6-14). Johannes' disciple går ud fra, at hans udsagn er en opfordring til at slutte sig til Jesus. Ved at tiltale Jesus med udtrykket *rabbi*, respekterer og anerkender de Jesu autoritet som lærer og udtrykker samtidig deres ønske om, at han skal undervise dem personligt. Både bogstaveligt talt og i overført betydning bliver de hans efterfølgere. Det er deres første skridt mod troen på Jesus og ind i et varigt fællesskab med ham.

Til anvendelse

Den samme Gud, der talte til Adam og Eva i Edens Have og til Jakob i ørkenen, kommer nu til dem, født som et menneske, for at vise menneskene, hvem han virkelig er. Det erkender de første disciple. Derfor kan det ikke undre, at de følger ham for at høre og lære mere af ham.

Hvad vil I? Jesu første ord i Johannesevangeliet er henvendt til to af Johannes' disciple, men de gælder os alle.

Til eftertanke

"Hvad vil du?" Hvis Jesus rettede spørgsmålet til mig, hvad ville jeg mon svare?

Behov for omsorg

Mark 10,46-52

**Hvad længes Bartimæus efter?
Hvad er mine behov?**

Baggrund

Der fortælles om mange vidunderlige helbredelser i evangelierne. Men af alle helbredte nævnes kun den blinde Bartimæus (det betyder: "Søn af Timæus") ved navn. Det gør ham mere personlig, og dermed er han os nærmere end de andre helbredte.

Da Bartimæus får chancen for personligt at stå overfor Jesus, appellerer han til Jesu *barmhjertighed* og nævner det eneste, som mennesker kan påberåbe sig hos Gud – Guds kærlige omsorg for sine børn. *Forbarm dig over mig* vil sige noget i retning af: "Se på mig, hold af mig, vær god imod mig!" Bartimæus udråber med denne bøn sin længsel efter kærlighed og accept, heling og frelse, nærhed, respekt og opmærksomhed.

Bartimæus bryder ud af fængslet for sine afhængigheder og sin forsømmethed, sin frygt og sine sygdomme og holder som menneske på retten til at blive hørt af Gud personligt. Da han gør brug af denne ret, sender Jesus en stråle af lys med opmuntrende håb ind i hans af mørke gennemtrængte skyggetilværelse. Den helbredte Bartimæus slutter sig nu til sin lysbringer og frelser. Han finder sin nye identitet og meningen med livet i denne efterfølgelse. Han eksisterer ikke blot som *sin faders søn*, men træffer sine egne beslutninger og lever livet som selvstændig personlighed, der af Jesus er blevet befriet fra al tvang og afhængighed (ifølge Eugen Drewermann, *Taten der Liebe*, Herder 1995, 132-135).

Til eftertanke

Hvilke af mine medmennesker har lige nu brug for min opmærksomhed og respekt?

"Gå hen og lær..."

Matt 9,12-13

Hvad reagerer Jesus på med dette udsagn?

Baggrund

Med dette udtryk fra den rabbinske skole underviser Jesus farisæerne, de fejlfrie vogtere af loven, der oprigtig gør sig umage for at leve et gudfrygtigt liv (sml. Fil 3,5). Jesus går hårdt i rette med dem. På trods af deres detaljerede nøjagtighed i trosspørgsmål undlader de at gøre det, som Gud egentlig forventer: at vise barmhjertighed. Selv den rette tilbedelse går imod Guds vilje, bliver ovenikøbet forløjet, når den går imod medmenneskenes behov (Matt 23,23).

Jesu liv vidner derimod om en helt anden indstilling. Det viser, hvordan barmhjertighed udleveres, og bliver nævnt i hans taler gang på gang. Jesus peger også på, at dette ikke er en ny lære. Guds barmhjertighed og kaldet til at praktisere den hører til profeternes kernebudskab (4 Mos 14,18; Es 1,17; Hos 6,6; Mika 6,8) og gælder til alle tider.

Til anvendelse

I sin barmhjertighed rejser Jesus menneskene op og frigør dem fra menneskeforagtende fordomme. Jesus er også barmhjertig mod dem, der selv er hårde og ubarmhjertige. Ved hjælp af sit eksempel ønsker han at frigøre tankerne fra de religiøse begrænsninger hen til kærligheden, så vi bag vores facade af en sikker troslære kan se andres nød og fortvivlelse og lære at være barmhjertig over for alle.

Til eftertanke

"Viden kan gøre os indbildske, mens kærligheden får os til at hjælpe andre" (1 Kor 8, 1b, Den Nye Aftale 2007).

Resumé

Barmhjertighed er en egenskab hos Gud, som er udtryk for hans omsorg og hjælpsomhed. Jesus viser os, hvordan den også kan blive en egenskab hos os.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt

1. "Kun den, der er under nåden, tilhører med rette Gud"
(Wilhelm Busch)

Hvilken rolle spiller den oplevede nåde i jeres gudsforhold og i jeres liv?

1 Mos 28,10-17

2. **Hvad tilbyder Gud Jakob? Hvilket løfte giver han ham? Hvilken betingelse er der knyttet til Guds tilsagn?**

"Jeg er med dig."

Hvad betyder dette løfte for jer?

Hvordan oplever I det i hverdagen?

Hvad har det med nåde at gøre?

Mark 10,46-52

3. **I hvor høj grad kan I sætte jer ind i den blinde Bartimæus' situation?**

"Forbarm dig over mig!"

Hvad udtrykker denne bøn?

"Hvad skal jeg gøre for dig?"

Hvorfor spørger Jesus ind til det?

Hvordan ville I svare på dette spørgsmål?

Hvad lærer vi af Jesu indstilling til dem, der er i nød og har brug for hjælp?

Matt 9,12-13

4. **Hvordan kan vi lære barmhjertighed?**

Hvordan kan Jesus hjælpe os i denne proces?